

Małże

Jerzy Romanowski, Michał Winczek, Piotr Ceryngier

STWIERDZENIE *CORBICULA FLUMINEA* (O. F. MÜLLER, 1774) (VENEROIDA: CORBICULIDAE) W WIŚLE W WARSZAWIE

W dniu 29 VI 2016 na lewym brzegu Wisły w pobliżu Mostu im. gen. Stefana Grota Roweckiego w Warszawie (52°17'07"N, 20°59'42"E) odnaleziono muszle dwóch osobników *Corbicula fluminea*. Poszukiwania muszli tego inwazyjnego małża Bivalvia kontynuowano na obu brzegach warszawskiego odcinka Wisły o długości ok. 15 km do mostu Siekierkowskiego (52°12'51"N, 21°05'31"E) w lipcu i sierpniu 2016. Poszukiwania prowadzono na brzegach rzeki i dwóch starorzeczy oraz wyrywkowo z dna rzeki i starorzeczy (do głębokości ok. 40 cm), korzystając z metalowego sita o średnicy 20 cm. Muszle *Corbicula fluminea* obecne były na lewym i prawym brzegu badanego odcinka Wisły. Łącznie zebrano 19 kompletnych muszli i 76 połówek. Żywe osobniki odłowiono z dna Wisły (2 os.) oraz w starorzeczu na granicy Lasu Młocińskiego (6 os.). Zmierzono szerokość i wysokość muszli (Urbańska i Mizera 2009) przy pomocy suwmiarki o dokładności 0,1 mm. Wymiary największych muszli *Corbicula fluminea* zebranych na brzegu Wisły wynosiły ok. 26 mm szerokości i 25 mm wysokości. Największe muszle zebrane w starorzeczu miały szerokość powyżej 30 mm (maksymalnie 31,6 mm szerokości i 29,1 mm wysokości). Wymiary muszli żywych osobników wynosiły od 9,4 do 22,5 mm szerokości i 8,3-25,2 mm wysokości.

Corbicula fluminea jest średniej wielkości małżem o trójkątnej w zarysie muszli z wydłużonym wierzchołkiem, pokrytej wyraźnymi, koncentrycznymi rowkami (fot. 4). Muszla osiąga maksymalnie 65 mm długości, jednak przeciętna wielkość to ok. 25 mm (Stañczykowska i Kołodziejczyk 2011). Barwa muszli jest brązowo-żółta lub brązowa. Małż występuje w rzekach, kanałach, jeziorach i stawach. *Corbicula fluminea* jest inwazyjnym gatunkiem, pochodzącym z Azji. W Europie po raz pierwszy był odnotowany w Portugalii i Francji (Mouthon 1981). W Polsce został odkryty w podgrzanych wodach kanału dolnej Odry koło Nowego Czarnowa i Gryfina (Pomorze Zachodnie) w październiku 2003 r. (Domagała et al. 2004). Dalsze badania udokumentowały ekspansję gatunku na całej długości środkowej i dolnej Odry (Wawrzyniak-Wydrowska 2007, Piechocki i Szlauer-Łukaszevska 2013) oraz w górnej Wiśle w rejonie Krakowa (Maćkiewicz 2013). W centralnej Polsce

gatunek nie był dotąd notowany. Wymiary największych muszli *Corbicula fluminea* zebranych w warszawskim odcinku Wisły zbliżone były do wielkości muszli tego gatunku w górnej Wiśle (ok. 25 mm, Maćkiewicz 2013). Większe wymiary osiągnęły osobniki żyjące w starorzeczu Wisły w pobliżu Parku Młocińskiego. Można przypuszczać, że warunki termiczne wód Wisły nie pozwalają na osiąganie maksymalnych wymiarów, jakie notowano w obszarach subtropikalnych z których pochodzi gatunek (Stańczykowska i Kołodziejczyk 2011).

W dotychczasowych rozważaniach nad przebiegiem inwazji *Corbicula fluminea* w Polsce zwracano uwagę przede wszystkim na czynniki antropogeniczne, takie jak zawleczenie wraz z narybkiem lub przez wędkarzy (Stańczykowska i Kołodziejczyk 2011). Stwierdzenie obecności tego gatunku w górnej Wiśle od ok. 2008 r. (Maćkiewicz 2013), a obecnie także w warszawskim odcinku Wisły, wskazuje na możliwość skutecznego rozprzestrzeniania się tego gatunku wzdłuż cieków wodnych w Polsce.

Dziękujemy studentom Koła Biologów Terenowych UKSW za pomoc w badaniach terenowych.

Literatura

- Domagała J., Łabęcka A. M., Pilecka-Rapacz M., Migdalska B. 2004. *Corbicula fluminea* (O. F. Müller, 1774) (Bivalvia: Corbiculidae) a species new to the Polish malacofauna. *Folia Malacologica* 12: 145-148.
- Maćkiewicz J. 2013. The first record of the Asian clam *Corbicula fluminea* (Bivalvia: Veneroida: Corbiculidae) in the upper Vistula (south Poland). *Folia Malacologica* 21: 87-90.
- Mouthon J. 1981. Sur la présence en France et au Portugal de *Corbicula* (Bivalve: Corbiculidae) originaire d'Asie. *Basteria* 45: 109-116.
- Piechocki A., Szlauer-Łukaszewska A. 2013. Molluscs of the middle and lower Odra: the role of the river in the expansion of alien species in Poland. *Folia Malacologica* 21: 73-86.
- Stańczykowska A., Kołodziejczyk A. 2011. *Corbicula fluminea* (O. F. Müller, 1774). W: Głowaciński Z., Okarma H., Pawłowski J., Solarz W. (red.). *Gatunki obce w faunie Polski*. Wyd. Inst. Ochr. Przyr. PAN, Kraków: 151-156.
- Urbańska M., Mizera T. 2009. Szczeżuja chińska *Sinanodonta woodiana* (Lea, 1834) – jak ją rozpoznać? *Przegl. Przyr.* 20: 51-58.
- Wawrzyniak-Wydrowska B. 2007. Preliminary studies on the occurrence of the Asiatic clam *Corbicula fluminea* (O. F. Müller, 1774) (Bivalvia: Corbiculidae) in River Odra (Poland). *World Congress of Malacology, Antwerp, Belgium*: 238-239.

Adresy autorów:

Jerzy Romanowski, Piotr Ceryngier, Wydział Biologii i Nauk o Środowisku UKSW,
ul. Wóycickiego 1/3, 01-938 Warszawa,

e-mail: j.romanowski@uksw.edu.pl, p.ceryngier@uksw.edu.pl

Michał Winczek, Wydział Biologii i Nauk o Środowisku UKSW, ul. Wóycickiego
1/3, 01-938 Warszawa, Koło Biologów Terenowych UKSW,

e-mail: michal.winczek@gmail.com

**RECORDS OF THE ASIAN CLAM *CORBICULA FLUMINEA* (O. F. MÜLLER, 1774)
(VENEROIDA: CORBICULIDAE) IN THE VISTULA RIVER IN WARSAW**

Summary

Two empty shells of the Asian clam *Corbicula fluminea* were recorded on left bank of Vistula river in Warsaw (52°17'07"N, 20°59'42"E) on 29 June, 2016 (photo 4). Altogether, 19 paired and 76 single empty valves were collected during following surveys of left and right banks of the river and two oxbows within city limits in July and August 2016. A total of 8 live bivalves were collected from the river bed and the oxbow at the depth of about 40 cm. The largest empty shell was 31.6 mm wide and 29.1 mm long. The live specimens measured 9.4-22.5 mm in width and 8.3-25.2 mm in length. The records of the Asian clam *Corbicula fluminea* in Warsaw document spreading of this invasive species down the Vistula River from the upper part of the river.

Key words: *Corbicula fluminea*, Bivalvia, biological invasions, Poland.

Fot. 4. Muszle *Corbicula fluminea* odnalezione na brzegu Wisły w Warszawie, 6 IX 2016
(fot. J. Romanowski)
Photo 4. Shells of *Corbicula fluminea* found on the Vistula bank, 6 September, 2016
(photo J. Romanowski)